برنامهٔ ماه فوریه 2014

اسفند ماه 1392))

بخش نخست : سخنرانی آقای اردشیر لطفعلیان

سیری درجهان شور انگیز "
رباعیات عارفانه"
با همکاری دکتر هادی بهار
****

بخش دوم: اجرای موسیقی
استاد نادر مجد وهمکاران
زمان-یکشنبه 23 ماه فوریه 2014
گرد همائی ساعت 5:30 بعد از ظهر

(پذیرائی- چای –قهوه -شیرینی)
(ساندویچ برای نوبتی عرضه می شود)
*

شروع سخنرانی ساعت 6:00

Montgomery college-Rockville
TC (Technical Center) Room#136
51 Mannakee Street
Rockville, MD 20850
Direction: from 355 (Hungerford Drive)
Take N. Campus Drive, Park at Lot #9 (Across from Technical Center)
From 270 take exit 6A to Nelson St., down to Montgomery college

تلفن اطلاعات: 202-280-8907

Damavand Cultural Foundation
P.O. Box: 4184
Rockville, MD. 20849

سیری در دنیای شورانگیز رباعیات عرفانی
سخنرانی اردشیر لطفعلیان در بنیاد فرهنگی دماوند

بنیاد فرهنگی دماوند برنامهٔ ماه فوریهٔ خود را به سخنان نویسندهٔ شعرشناس اردشیر لطفعلیان دربارهٔ رباعیات شورانگیز عرفانی اختصاص داد. در آغاز این برنامه دکتر هادی بهار مجری برنامه در زمینهٔ مشکلات کار فرهنگی و فعالیت مطبوعاتی در مهاجرت سخنانی اظهار داشت. او گفت که تداوم این گونه فعالیت ها درگرو حضور و حمایت ایرانیان و همزبانان دارد. چون بجز دو کشور فائده و سودی که دولت به فعالیت فرهنگی مهاجران توجه دارد، دیگر دولت ها در این زمینه کمکی نمی نمایند. متفسفانه هموطنان خودمان نیز بجای کمک گاه نادانسته مشکلات جدیدی برای ادامهٔ کار های فرهنگی می آفریند. وی آنگاه کتاب های جدیدی را که بنیاد برای فروش عرضه نموده از جمله "یادداشت های فرّاد روحانی" ویرایش دکتر تاجبخش و دکتر نجم آبادی و "برگ بی برگی" اثر پروفسور رضا ارمرفی نمود.

اردشیر لطفعلیان در سخنانش گفت هربار که از رباعیات سخن به میان می آید، ذهن پارسی زبانان بی درنگ به خیام دانشمند و شاعر بلند پایه معطوف می شود. خیام، به گفتهٔ انوان ثالث "این هویش برتر اعصار"، با چنان صلابت و فضائی در قالب رباعی طبع آزمایی کرده و چنان اندیشه های ژرف و پرمعنایی را در این قالب کوچک ریخته که مهر نام وی در این شیوهٔ خاص از شعر فارسی جاودانه حک شده است. شاعران دیگری چه پیش از خیام و پس از او در این زمینه طبع آزمایی کرده اند، عبارت اند از رودکی ، ابو سعید ابو الخیر، عین القضاة همدانی، انوری، خافانی، حافظ، سعدی و مولوی.

در رباعیات عرفانی افزون بر فصاحت کلامی و هنرنمایی شاعرانه ای که به کار گرفته شده، اندیشه های نو، نوعی شیوهٔ بیانی که امروز سوررئالیسم شناخته می شود نیز می توان دید. به نمونه های بسیار دلنشین زیر که دارای یک لحن سوررئالیستی ست، توجه کنید:

از شدنم عشق خاک آدم گل شد -- صد فتنه و شور در جهان حاصل شد
صد نشتر عشق بر رگ روح زدند -- یک قطره از آن چکید و نادشتن دل شد

یا این رباعی:

تا کی پرسی مقام دلدار کجاست -- آن شاهد نادموده رخسار کجاست
مژگان تو گر حباب بینش نشود -- در خانهٔ آفتاب دیوار کجاست

خمیر مایهٔ اصلی در رباعیات عرفانی خواه منسوب به ابو سعید ابو الخیر باشد و خواه تراویده از طبع جوشان مولانا جلال الدین، عشق است. واژهٔ عشق مانند یک ترجیع بند پراهسون در بسیاری از این رباعیات تکرار شده و طرفه آنکه با وجود این همه تکرار، به گفتهٔ خواجهٔ شیراز، از هر زبان که می شنویم نامکرر است.

عشق آمد و شد چو خونم اندر رگ و پوست -- تا کرد مرا نهی و پر کرد ز دوست
اجزای وجودم همگی دوست گرفت --- نامی ست زمن بر من و باقی همه دوست

و یا

تا ولولهٔ عشق تو در گوشم شد -- عقل و خرد و هوش فراموشم شد
تا برگ ورق از عشق تو از بر کردم -- سیصد ورق از علم فراموشم شد

شاعر عارف شبی شگفت انگیز را با یار گذرانده است و آنرا چنین توصیف می کند:

من بودم و دوش آن بت بنده نواز -- از من همه لابه بود و از وی همه ناز
شب رفت و حدیث ما به پایان نرسید -- شب را چه گنه قصه ما بود دراز

ظرافت های رندانه و گاه شیطنت آمیز می توان در این رباعیات دید:

می آمد یار مست و تنها تنها -- با نرگس پر خمار و رعنا رعنا
چشمم که یکی بوسه زلبم زد لبش -- فریاد برآورد که رسما رسما

آنچه گذشت تنها گذاری شتاب آلود در دنیای شورانگیز رباعیات عرفانی بود. این سخن را با رباعی بسیار شورانگیز مجدالدین بغدادی به پایان می بریم:

آنان که مقیم آستان تو زیند -- کی کشته شوند چون به جان تو زیند
از آب حیات خود چنان نتوان زیست -- کز آتش عشق دوستان تو زیند

در پایان، آقای لطفعلیان به چند سؤال شنوندگان در زمینهٔ تفاوت وزن رباعی و دوبیتی، وحدت عاشق و معشوق و پائولوژی عشق پاسخ گفت.

در بخش دوم برنامه استاد دانش آموختهٔ سنتور آقای کاظم داودیان با همیاری آقای محمدی سیجانی قطعاتی در دستگاه ماهور نواختند. استاد داودیان در این بخش بداهه نوازی در ماهور را به شیوهٔ نوینی اجرا کرد. او پس از لمس وگذاری سریع از درآمد ماهور به نوازش قطعات ضربی که ضرب‌آهنگ "ملاتش سواران" را داشت پرداخت و در پایان ترانهٔ دل انگیز "بلون بلونه" را نواخت که بسیار مورد توجه و استقبال شنوندگان قرار گرفت.